

FYLKESMANNEN I OSLO OG AKERSHUS

Arbeids- og administrasjonsdepartementet
Postboks 8004 Dep
0030 OSLO

Deres ref.:	Deres dato:	Vår ref.:	Saksbehandler:	Dato:
		2003/223 FM-K	Kari Øyen Gay	01.03.2004

ÅRSRAPPORT FOR 2003

Det vises til fylkesmannens tilbakemelding på foreløpig tildelingsbrev for 2003 datert 15.11.2002 og endelig tildelingsbrev for 2003.

1. ØKONOMISKE RAMMER OG ADMINISTRATIVE FØRINGER

1.2 Budsjett og regnskap for 2003

Embetets tildelte budsjettramme fra Arbeids- og administrasjonsdepartementet på kapittel 1510 var på kr 96,110 mill kroner for 2003. I tillegg til dette kommer mindreforbruk fra 2002 på 0,926 mill, slik at disponibel budsjettramme var på kr 97,036 mill.

I 2002 foretok embetet en tilpasning av aktivitet til tildelt budsjettramme ved å legge et generelt kutt på lønnsutgifter på 5,5 % på hver avdeling. Det ble ikke gitt kompensasjon for prisstigning i budsjettildelingen for 2003, i tillegg fikk embetet en reduksjon på 0,500 millioner i rammen. På grunn av dette ble differansen mellom aktivitet og budsjettramme ytterligere forsterket i 2003. Reduksjonen ble tatt inn i 2003 ved at alle avdelinger unntatt Administrasjonsavdelingen, fikk et flatt kutt på lønnsbudsjettet på totalt kr. 6 mill. – det tilsvarte ca 10% kutt på den enkelte avdeling. Kuttet ble i hovedsak dekket opp ved vakanser som følge av turnover og sykemeldinger. Dette har vært nødvendig for å oppnå budsjettbalanse når vi samtidig har skjermet Administrasjonsavdelingen (en skjerming som skyldes den ekstreme arkivsituasjonen vi fikk etter innføringen av "Ephorte" jfr. tidligere tilbakemeldinger til AAD), og samtidig har hatt som klar forutsetning at oppsigelse av ansatte i fast stilling burde unngås så lenge som mulig.

Regnskapsresultatet for 2003 viser en nettoutgift på 96,685 mill, noe som gir et mindreforbruk på 0,351 mill (0,63 % av tildelt bevilgning). Mindreforbruket er i hovedsak en planlagt forskyvning av innkjøp på IT siden.

I tillegg til ordinær tildeling på kapittel 1510 mottar fylkesmannen midler til flere prosjekter innen helse-, sosial- og landbrukssektoren. Fylkesmannen forvalter også en rekke tilskuddsordninger. Totalt i 2003 ble det utbetalt i underkant av 3,5 milliarder kroner gjennom

fylkesmannen. Det gis egne rapporteringer for bruken av disse midlene til de organ som har foretatt tildelingen.

Utdanningsavdelingen får sine budsjetttrammer fra Utdannings- og forskningsdepartementet. De reduserte bevilgninger de siste årene har krevd hardhendt prioritering av saksområder. Det må presiseres at kontoret dekker 2 fylker med vel en 1 million innbyggere der moderne teknologi gir flere henvendelser enn tidligere. Brukerne er også opptatt av om de får sine rettigheter i en hverdag med strammere kommunal økonomi. Utdanningsavdelingen hadde i 2003 et merforbruk på kr 241.000,-.

1.3 Rapportering

Det har vært vanskelig å forene rapporteringskrav og rutiner fra våre oppdragsgivere, som er blitt stadig flere (f.eks på sosial- og helsesektoren, hvor vi forholder oss til to departementer, et direktorat og et tilsyn). Det er derfor sterkt ønskelig at det fra sentral stats side legges vekt på arbeidet med å bygge opp et mer samlet tilbakemeldingsregime overfor fylkesmennene i tiden framover.

1.4 Saksbehandlingstider

Når det gjelder **erstatning til voldsofre** har Justisdepartementet i brev datert 27.10.2003 uttalt at man "har forståelse for at det kan bli vanskelig i en overgangsperiode å opprettholde en rimelig saksbehandlingstid". Saksbehandlingstiden på området er nå ca 6 – 8 måneder fra saken er klar til behandling. Det rapporteres direkte til Justisdepartementet.

Saksbehandlingstiden for **klager etter plan- og bygningsloven** er 7-8 måneder. Det rapporteres kvartalsvis til AAD blant annet om antall saker innkommet i perioden, antall saker behandlet og tidsforbruk pr. sak (systematisk sammenligning).

Når det gjelder **stiftelser** oppnås målkravene for nyregistreringer, mens omdanningssaker som ikke er prioritert overstiger 3 måneders saksbehandlingstid.

Også når det gjelder saker etter **kommunehelsetjenesteloven** er saksbehandlingstiden for lang. Det er lagt en ny strategi for samhandling mellom helseavdelingen og juridisk avdeling om behandling av sakene, noe vi tror vil føre til akseptabel saksbehandlingstid for fremtiden.

Klager etter sosialtjenesteloven

Saksbehandlingstiden for klagesaker økte fra ca. 4 mndr. ved inngangen av året, til ca. 8 mndr. ved årets utgang. Gjennomsnittlig saksbehandlingstid for 2003 ble på 5,7 mndr. Noen sakstyper ferdigbehandles løpende. Dette gjelder nødhjelpssaker (jfr. § 5-1), saker etter §10-1 (oppholds-kommunens ansvar), §7-6 (inntak/ utskrivning fra boliger med heldøgns omsorgstjenester) samt enkelte saker etter § 4-2 (sosiale tjenester). Resten blir behandlet i den rekkefølge de kommer inn, dersom ikke særlige hensyn tilsier noe annet.

Klagesaker etter barnevernsloven

Den gjennomsnittlige behandlingstiden for saker med enkeltvedtak var 2,4 mndr, mens den gjennomsnittlige behandlingstiden for de øvrige (tilsynsklager/beklagelser m.m.) var 3,5 mndr. i 2003.

Hendelsesbasert tilsyn (tilsyns- og klagesaker) - helsesektoren

Saksbehandlingstid var gjennomsnittlig 11 måneder; det sentrale kravet er 5 måneder.

Rettighetsklager i henhold til pasientrettighetsloven

Det har vært få klager i henhold til pasientrettighetsloven. Gjennomsnittlig saksbehandlingstid for samtlige av disse sakene var ca. 7 måneder, men 4 måneder for saker som gjaldt retten til nødvendig helsehjelp. Norm for gjennomsnittlig saksbehandlingstid var 2 måneder i 2003.

Utdanningsområdet

Saksbehandlingstiden er på noen områder altfor lang i forhold til forventningene om service, effektivitet og innretning mot brukernes behov, ikke minst på rettssikkerhetsområdet. Det ligger ca 153 saker ubehandlet pr. februar 2004. 5 saker har ligget 1 år i påvente av en juridisk avklaring i UFD. Gjennomsnittlig saksbehandlingstid er 3 mndr. Saker vedr. kompletterende undervisning (særsilt tilskuddsordning) behandles innen 3 mndr.

1.5 Administrative bestemmelser

I 2003 var det for hele embetet lagt betydelig vekt på å utvikle arbeidet med å bruke fylkesmann.no aktivt som informasjonsskilde. Miljøstatus for Oslo og Akershus kom på lufta i mai. Den er under revisjon/oppdatering, og er på veg til å bli en attraktiv informasjonsskilde av høy kvalitet.

Statens regionale informasjonnett

Embetet har begynt forberedelsene til overgangen fra Statens regionale informasjonnett (SRI) til Fylkesmennenes Regionale nettverk (FRI) som skal skje i løpet av sommeren 2004. Nærmere informasjon fra sentralt hold avventes.

IKT-strategi

Embetet har gitt innspill til AADs arbeid med ny sentral IKT-strategi. Embetet avventer ferdigstilling av den sentrale strategien før arbeidet med lokal tilpasning påbegynnes.

Geografiske informasjonssystemer (GIS)

I tillegg til Landbruksavdelingen har Miljøvern avdelingen i løpet av 2003 tatt i bruk GIS i den fortløpende saksbehandling. Sammen med satsing på kartlegging av biologisk mangfold og naturtyper i kommunene og kompetanseoppbygging av GIS i kommunene har intensjonsavtalen brakt Fylkesmannen et viktig skritt videre i kommunikasjonen med kommunene når det gjelder å planlegge på grunnlag av geodata, å synliggjøre jordressurser, biologisk mangfold og landskapsverdier i planleggingen og når det gjelder konstruktiv dialog omkring verdisetting og prioritering.

AADs avtale med Statens kartverk og Geovekst har sikret tilgang til nye viktige datasett og bidratt til at Beredskapsstaben i større grad har benyttet GIS i sin plansaksbehandling. Tilgangen til nye detaljerte grunnkart (FKB) vil, sammen med beredskapsrelaterte datasett, også gi bedre beslutningsgrunnlag i forbindelse med krisehåndteringsoppgaver.

Elektronisk saksbehandlingssystem, elektronisk tildelingsbrev og rapportering

Embetet var sist i utrullingsplanen og fikk Ephorte medio desember 2002. Lokal testing og utprøving av systemet og opplæring av saksbehandlerne måtte derfor foretas etter at systemet var tatt i bruk. Begrensede midler gjorde at opplæring av brukerne måtte utføres av arkivpersonalet. Systemet ble tatt i bruk både til journalføring og skanning av dokumenter innen alle fagområder fra januar måned. Embetet fulgte også departementets anbefalinger for behandling av personsensitive saker med skanning av dokumenter til egen sikker sone.

Innføringen av Ephorte førte til store kapasitetsproblemer i arkivet med stort etterslep på journalføringen. Den første versjonen med dårlig brukergrensesnitt, flere ikke-fungerende funksjoner og ekstremt langt responstid skapte betydelige problemer og mye frustrasjon. Etter ett års bruk av systemet er de største problemene tilbakelagt, men det gjenstår fortsatt mye før systemet har gitt effektiviseringsgevinst.

1.6 Annet

Grønn stat – Innføring av miljøledelse i statlige virksomheter

Vi har valgt å avvente formulering av tiltak til etter gjennomgang av sentralt utarbeidet rapport om videreføring av prøveprosjektet. I april 2003 var HMS-konsulenten på oppstartkonferanse for Grønn stat. Arbeidet vil fortsette i 2004.

2 SENTRALE POLITISKE FØRINGER

Utskrivningspolitikken til sykehusene

De økede krav om effektivisering i spesialisthelsetjenesten fører til at pasientene raskere skrives ut, og øker presset på primærhelsetjenesten. Det registreres en økende frustrasjon i kommunene og bydelene i denne forbindelse, ikke minst i forhold til svært krevende brukere som krever mer enn det kommunene/bydelene mener å kunne tilby så vel ressursmessig som faglig. Det dreier seg om så vel pasienter fra somatikken som psykiatrien, selv om det har vært mest oppmerksomhet knyttet til pasienter fra psykiatrien på grunn av enkelte pasienters utagerende og til dels voldelige atferd. Uansett synes samarbeid og samhandling mellom de to tjenestenivåene i økende grad å bli en utfordring for helsetjenesten samlet sett.

På møte med ordførerne i Akershus ble ovennevnte problemstilling gjort til et betydelig tema. Fylkesmannen har også mottatt tilsvarende signaler fra politisk og administrativ ledelse i Oslo kommune.

2.1 Kommunerettet virksomhet – samordning og veiledning

Samordning

Arbeidet med å sikre samordningen ovenfor kommunene ivaretas i hovedsak gjennom det interne "planmøtet" hvor alle avdelinger med kommunerettede oppgaver er representert. Ovenfor kommunene kommer dette til uttrykk gjennom innspill til kommuneplanene, både tidlig i prosessen og som høringer, og våre økonomiplan-tilbakemeldinger til utvalgte kommuner. I begge tilfeller skal alle fagavdelinger bidra. Etter at fylkeslege og utdanningskontor kom inn i embetet har disse også bidratt aktivt. Kommunediialogen er styrket i 2003 og det arbeides videre med ytterligere samordningstiltak i 2004.

Det avholdes årlig en rekke møter mellom fylkesmannen og kommunenes ledelse om faglige og økonomiske spørsmål, i tillegg til fylkesmannens årlige kontaktkonferanse med politisk og

administrativ toppledelse i Akershus og Oslo. Det avholdes jevnlig kontaktmøter med Akershus fylkeskommune, både på fagavdelingsnivå og ledernivå. Fylkesmannen har også fokus på møtene i de ulike regionrådene, og benytter disse til dialog med kommunene.

Veiledning

I forbindelse med fremleggelsen av statsbudsjettet arrangeres det et eget informasjonsmøte for kommunene. I denne sammenheng utarbeides det også et budsjettskriv som redegjør nærmere for forventningene og opplegget for kommunesektoren på bakgrunn av statsbudsjettet. I tillegg arrangerer fagavdelingene en rekke samlinger. Det har vært mange møter med enkeltkommuner, både med politisk og administrativ ledelse. Det utarbeides gjennom året flere informasjonsskriv, både vedrørende økonomi (kommuneproposisjonen, budsjett, regnskap), og fag. Videre utarbeides det brev til kommunene etter årsskiftet som informerer om viktige aktiviteter gjennom året, samt forventet saksbehandlingstid på det kommunaløkonomiske område. Embetet mottar jevnlig problemstillinger fra kommunene på ulike områder som besvares fortløpende.

Når det gjelder tildelingsbrevets fokus på bevisstgjøring av ”må/skal”-oppgaver og ”bør/kan”-oppgaver i kommunene savner vi en omforent tydeliggjøring fra overordnede myndigheter. Det er sprikende signaler fra de ulike departement om hvor langt vi kan gå i denne sammenheng, og vektingen mellom oppgaver.

Skjønnsmidler/modernisering

Vi har i løpet av 2003 gått inn i 15 ulike prosjekter med skjønnsmidler (av disse var 8 prosjekter i enkeltkommuner, mens 7 var fellesprosjekter). Vi har i enkelte av prosjektene også bidratt med personell. Vi mottar nå dokumentasjon fra prosjektene som vil bli fulgt opp videre. Vi vil i forlengelsen av dette videreformidle nyttig dokumentasjon til øvrige kommuner.

Det er også gitt egen tilbakemelding til departementet, på brev av 3/1-03, om gode eksempler i Oslo og Akershus.

KOSTRA

Hovedansvaret er organisatorisk lagt til økonomirådgiverne i stab. I tillegg er det etablert et KOSTRA-forum, hvor fagavdelingene har representanter. Flere fagavdelinger, samt økonomirådgivere har deltatt på møter i effektiviseringsnettverkene i 2003. I september ble det arrangert en konferanse i fellesskap med fylkesmannen i Buskerud om bruk av KOSTRA-tall. Det ble videre sammen med SSB avholdt et møte om rapporteringen for 2003. KOSTRA-tall benyttes også som en del av grunnlaget for økonomiplan-tilbakemeldingene.

2.2 Velferd og personrettet tjenesteyting

Med ambisiøse og gode målsettinger om både det løpende arbeidet med rettssikkerhetsoppgaver og utviklingsarbeid i form av bl.a. handlingsplaner, vil vi uttrykke bekymring over en tendens som ser ut til å forsterke seg: det kuttes årlig i ressursrammen til de løpende, tunge rettssikkerhetsoppgavene, mens utviklingsarbeidet, som må anses å ”komme på toppen” av det løpende ansvar, ser ut til i stadig sterkere grad å være ”vinneren” rent ressursmessig. Med en slik tilbakemelding håper vi å kunne bidra til en prinsipiell drøfting av dette forholdet, ettersom vi er bekymret over at rettssikkerhetsoppgavene overfor enkeltinnbyggerne i våre kommuner kan bli alvorlig skadelidende på sikt.

- Handlingsplan for eldreomsorgen

Handlingsplanen ble formelt avsluttet ved utgangen av 2002, men det skal skje et oppfølgingsarbeid fram til 2007. Handlingsplanen er fulgt opp overfor kommunene når det gjelder utviklingen i personellsituasjonen og utbygging av sykehjemsplasser og omsorgsboliger.

- Handlingsplan for helse- og sosialpersonell 2003 – 2006

Ved avslutningen av arbeidet ble det vedtatt å forlenge arbeidet med en ny handlingsplan fram til og med 2006. Flere kommuner har krav om innsparing gjennom effektivisering og ulike omstillingsprosjekter i 2003. Oslo og Akershus har gjennom hele perioden med de nevnte handlingsplaner hatt en høy tilnærmet stabil andel ufaglærte på ca 25% som er engasjert i direkte pleie- og omsorgsarbeid. Selv om rekrutteringssituasjonen for sykepleiere er bedret, er fortsatt tilgangen på hjelpepleiere lav. Likeledes er det vanskelig å besette vikariater og små stillingsbrøker med fagpersonell. Alle kommunene har søkt om og fått tildelt midler til opplæringstiltak. De øremerkede stimuleringsstilskuddene til kommunene har bidratt til en mer målrettet opplæringsaktivitet i kommunene.

- Kap. 6A

Denne midlertidige loven fungerte i 2003 i sitt femte og siste år før en endelig lov nå er vedtatt med virkning fra 01.01.04.

En kort evaluering for vår region gir hovedsakelig positivt resultat. Tvangsbruken innen lovens virkeområde er vesentlig redusert (mer enn 50 % reduksjon). Kvaliteten på tjenestene har blitt vesentlig forbedret. Et alvorlig problem er mangel på kvalifisert arbeidskraft i forhold til lovens krav. Dette resulterer i dispensasjonssøknader i mange overprøvingssaker.

- Opptrappingsplanen for psykisk helse

Til tross for at de øremerkede overføringer til kommunene har vært en nødvendig forutsetning for kommunens tjenesteutvikling, er det et økende problem at økonomiske pressede kommuner/bydeler forsøker å benytte øremerkede midler til lovpålagte kommunale oppgaver som generelt forebyggende arbeid for barn og unge og til pleie- og omsorgstjenester.

- Kvalitetsrådgiverprogrammet

Kartleggingsundersøkelser fra bydelene i Oslo og kommunene i Akershus viste at de fleste helsetjenestene er godt i gang med arbeidet med internkontroll, men mangler i enkelte tilfelle ledelsesforankring. Utfordringene synes bl.a. å være avvikshåndtering, risiko- og sårbarhetsvurderinger og system for egenvurdering.

Tilsyn med helse- og sosialtjenesten

På grunn av ressursituasjonen måtte tilsynsvirksomheten med rusinstitusjonene (48 institusjoner i 2003) også dette året nedprioriteres (i tråd med tidligere gitt tilbakemelding). Vi hadde derfor en målsetting om å klare ett tilsynsbesøk i alle institusjoner (dvs. 25% måloppnåelse i forhold til lovkrav). Den reduserte målsettingen ble nesten nådd, dvs 44 tilsynsbesøk.

Statens Helsetilsyn påla 4 systemrevisjoner i løpet av året. Dette kravet ble oppfylt med den endring at ett av de to planlagte fellestilsynene med helseavdelingen ble utført av Sosial- og familieavdelingen alene.

- Virksomhetstilsyn

Det ble i 2003 gjennomført 20 tilsyn i kommunehelsetjenesten og 11 i spesialisthelsetjenesten i Oslo og Akershus. 8 av tilsynene i spesialisthelsetjenesten var landsomfattende systemrevisjoner. I tillegg ble det gjennomført 4 kartleggingsundersøkelser i kommunehelsetjenesten.

Likestilling

Fylkesmannen i Oslo og Akershus hadde i 2003 totalt 240 personer tilsatt, hvorav 154 kvinner. Ledergruppen var på 9 personer hvorav 5 kvinner. 5 av 13 mellomlederne var kvinner. Embetet hadde 10 seniorrådgivere hvorav 2 kvinner, og 67 rådgivere hvorav 49 kvinner. De 9 sekretærene som var tilsatt, var alle kvinner.

Lønnsnivået varierer innenfor alle stillingsgruppene, uten at lønnsforskjellene synes å kunne tilbakeføres til kjønn.

Arbeidstiden er 37,5 timer pr. uke. 20 kvinner og 8 menn har for tiden redusert arbeidstid.

Overtid i embetet skal være pålagt. Utdanningsavdelingen og seksjonen som har ansvar for IKT er de eneste som har overtid av noe omfang. Prosentvis er det lik fordeling mellom kvinner og menn.

Siden den kjønnsmessige fordelingen vurderes som tilfredsstillende både på ledernivå og saksbehandlernivå har ikke fylkesmannen prioritert å utarbeide handlingsplan innen dette området. Embetet forholder seg til gjeldende regelverk ved rekruttering. I forhold til lønnspolitikk er forskjellene mellom etatene (Utdanningsdirektøren og Fylkeslegene) som ble lagt under fylkesmannen 01.01.03, og det opprinnelige embetet en større utfordring enn forskjellene mellom kvinner og menn.

2.3 Barn og oppvekst

Vi har i 2003 konsentrert oss om våre kjerneoppgaver innen dette fagfeltet, med hovedvekt på styrket barnehagetilbud, rettssikkerhetsoppgaver i form av klagesaksbehandling og tilsyn innenfor barnevernet, og for øvrig annet løpende arbeid på fagfeltet.

Barnehager

Det er grunn til å være tilfreds med utbyggingstakten i 2003. Prognosene for 2003 var på 953 plasser for Akershus og 342 for Oslo, mens man ved årets slutt kunne konstatere at økningen i antall plasser var på 1502 i Akershus, og 542 for Oslo. Mens forventningen i Oslo var en jevn fordeling av antall nye plasser mellom barn over og under 3 år, viser resultatet at alle nye plasser i Oslo var småbarnsplasser. Tendensen var den samme i Akershus. Dette antas ha sammenheng med den forholdsvis gode dekningen av plasser for barn over 3 år i vår region.

Med hensyn til de gode intensjoner om å bidra til samordning mellom kommunale instanser innen denne sektoren i kommunen m.m, må vi slå fast at dette er et arbeid som ikke er prioritert i 2003. Vi har måttet prioritere stramt i en knapp ressursituasjon og har hatt fokus på kontakt og dialog med kommunene og bydelen innen sektorområdene.

Barnevern

Ved inngangen til 2003 var antall lovpålagte besøk 328 tilsynsbesøk fordelt på 40 institusjoner med 59 enheter. (En økning på 12 % fra året før). Ved utgangen av året utgjorde

antall lovpålagte tilsyn 309 besøk som følge av endringer ved oppretting/nedlegging av institusjoner i løpet av året.

175 besøk ble utført i 2003, noe som utgjør 57%. Oppfølging av 5 institusjoner har vært særdeles ressurskrevende i 2004. Det er avholdt regelmessige oppfølgingsmøter med fylkesbarnevernet i Akershus og Oslo kommune.

Skolehelsetjenesten

Det er store variasjoner i hvordan skolehelsetjenesten fungerer i bydeler og kommuner. Det er mange steder svært lav dekning av helsesøster- og legeressurser.

Forebyggende og helsefremmende arbeid

Et viktig verktøy i rådgivningsarbeidet har vært nettverksmøter med ledende helsesøstre, jordmødre, personell i helsestasjon for ungdom og nettverk for røykeslutt-kursledere. Helsestasjon for ungdom er nå etablert i samtlige kommuner/bydeler i Oslo og Akershus. Oppfølging av Nasjonal kreftplan skjer i tråd med statlige føringer og kommer ikke minst barn og unge til del gjennom tiltak knyttet til kosthold, fysisk aktivitet, tobakksforebygging.

2.4 Regional planlegging, plan og byggesaksbehandling

Samordning – oppfølging av nasjonale interesser

Jf punkt 2.1 Kommunerettet virksomhet – samordning og veiledning.

Viktige nasjonale hensyn i planleggingen

Presset på arealene i retning av omdisponering og fragmentering av arealer er vedvarende stort i hovedstadsregionen. Markedet med betydelige økonomiske interesser virker sterkt styrende. Sammen med en nasjonal politikk som ønsker mer ansvar lagt til kommunene og som, i mange tilfelle ønsker å prioritere lokale interesser framfor nasjonale hensyn, fører dagens faktiske arealpolitikk til en forsterket bit for bit omdisponering/fragmentering.

Kommunene er blitt mer bevisst på å legge **inn biologisk mangfold, naturverdier** og sammenheng i grønnstruktur i kommuneplanen. Isolerte/private forslag underminerer imidlertid ofte planens strategier og helhet. Dispensasjonspraksis i LNF-områder generelt representerer en bit for bit degradering av jordvern og landskap, biologisk mangfold, friluftslivverdier og tilgjengelighet. I strandsonen utgjør dispensasjonspraksis samme trusselbilde. Oppfølging av nasjonale retningslinjer for å bevare og sikre RPR-området Oslofjorden er intensivt og ressurskrevende. Grenseoppgangen mellom nasjonale hensyn og lokal råderett når det gjelder konsekvensene av bit for bit arealomdisponering er et dilemma.

Én nødvendig betingelse for å kunne ivareta nasjonale hensyn i planleggingen er gode og kvalitetssikrede geodata og rasjonelle verktøy for kommunikasjon med kommunene. Intensjonsavtalen AAD-SK og Geovekst er et viktig skritt på riktig veg.

Gjennom internt planmøte og koordinert behandling er vi kommet et viktig skritt videre når det gjelder fokus på **risiko- og sårbarhetsanalyser** i kommuneplanene. Det er fortsatt en betydelig utfordring å følge opp retningslinjer om risiko- og sårbarhetsanalyser knyttet til den store mengden av reguleringsplaner basert på tidligere kommuneplaner.

Nasjonale jordvern hensyn

Den sterke veksten i hovedstadsområdet fortsetter og presset for å ta i bruk dyrka og dyrkbar jord til annet formål er stort. Signaler om et styrket jordvern er forsøkt fulgt opp av fylkesmannen ved innsigelser ut fra jordverninteresser i en del kommuneplansaker og reguleringsplansaker. På tross av dette er ca 3.300 dekar dyrka jord og ca 1050 dekar dyrkbar jord omdisponert til byggeformål ved reguleringsplan, og 470 dekar dyrka eller dyrkbar jord omdisponert etter jordlovsak i Akershus i 2003. Av dette er ca 2000 dekar omdisponert til golfbaner. I tillegg er store landbruksarealer bestemt for annet framtidig formål gjennom kommuneplanvedtak. På denne bakgrunn kan vi ikke si at fylkesmannen og fylkeslandbruksstyret har klart å følge opp signalene om en styrket jordvernpolitikk i hovedstadsområdet. Golfbaner som ikke er basert på betydelige inngrep kan imidlertid tilbakeføres til jordbruk om det skulle bli nødvendig.

Mange kommuner har satt i gang arbeid med landbruksplaner, og noen har vedtatte planer. planene dokumenterer jordressurser og kulturlandskapsverdier på en god måte og kan bidra til en mer bevisst disponering av landbrukets ressurser i kommunene. Landbruksavdelingen vil fortsette arbeidet med å stimulere til utvikling av landbruksplaner i kommunene.

Verneplanprosesser

Verneplanprosesser knyttet til **vern av barskog** i Oslo og Akershus sikres gjennom samarbeid mellom miljøvern avdelingen og landbruksavdelingen.

Verneplan **Oslofjorden** vil være et viktig bidrag til å avklare usikkerhet og konflikter i forhold til berørte kommuner. Kravene til dokumentasjon må legges på et høgt nivå og forutsetter bidrag fra fageksperter. Med svært begrensede ressurser til disposisjon fører det til lang dokumentasjonsperiode.

Mange av verneområdene med store naturverdier ligger nær opp til store befolkningskonsentrasjoner. De er attraktive områder for undervisning og friluftsliv og utsatt for slitasje. Små bevilgninger til forvaltning og oppsyn truer verneverdiene og bringer vernet i miskreditt. Vernede områder som ikke kan holdes i hevd, bringer ofte vernetiltak i vanry.

Plandata og arealdokumentasjon

Jf punkt 1.5 Administrative bestemmelser under geografiske informasjonssystemer GIS. Fylkesmannen har vært pådriver for å få i gang ajourholdskursing for kommunene. Det er gjennomført et "Prosedyrekurs i ajourhold"- et samarbeid mellom NIJOS, Statens kartverk og Fylkesmannen. Hovedfokus var lagt på ajourhold av DMK, DEK og BYGG.

Flere avdelinger i embetet har tatt i bruk geografisk informasjon etter at data er gjort tilgjengelig for hele embetet. Dette har også resultert i medfinansiering i Geovekstavtaler fra Miljøvern avdelingen.

2.5 Innovasjon og verdiskapning

Fylkesmannen har i 2003 deltatt aktivt i arbeidet med regionalt utviklingsprogram (RUP) for Oslo og Akershus. Dette arbeidet medfører utfordringer som følge av Oslo kommunes tyngde og prioriteringer og landbrukets relativt beskjedne betydning for verdiskapningen i regionen. Fylkesmannen har et nært samarbeid med Akershus fylkeskommune innrettet mot fylkesplanens handlingsprogram. Blant annet er det etablert samarbeidsprosjekter innen mat, reiseliv og grønn omsorg.

Embetet har hatt et nært samarbeid med landbruksnæringens organisasjoner, SND og kommunene når det gjelder forvaltningen av fylkesmannens BU-midler til utrednings- og tilretteleggingstiltak. Samarbeidspartene møtes årlig for å drøfte gjennomgang og rullering av mål og strategier for forvaltning av BU-midlene. Jf. egen rapport til SND's hovedkontor. Samtidig har fylkesmannen nært samarbeid med organisasjonene i landbruket, SND og kommunene når det gjelder forvaltningen av de totale landbrukspolitiske virkemidlene. Samarbeidet med kommunene skjer i hovedsak ved kurs og seminarer innen de ulike forvaltningsområdene og gjennom den løpende forvaltningen av ordningene.

Fylkesmannen har i 2003 brukt betydelige ressurser på gjennomføring av oppgaveoverføring fra fylkesmannen til kommunene og utvikling av rollen som kompetansesenter.

2.6 Samfunnssikkerhet og beredskap

Beredskapsstaben fokuserer på koblingen mellom samfunnssikkerhet og risiko- og sårbarhetsanalyser i sin plansaksbehandling. Denne koblingen er også et av temaene for enkelte tilsyn med kommunene. Selv om kommunene nå innarbeider ROS-analyser i sin planlegging etter plan- og bygningsloven, er det fortsatt behov for å følge sakene nøye. Innsigelsesinstituttet benyttes som virkemiddel i kommuneplanprosessene. Oslo har ikke bindende kommuneplan, slik at føringer fra fylkesmannen må gis på reguleringsplannivå. Beredskapsstaben benytter GIS som et viktig verktøy i plansaksbehandlingen.

I arbeidet med å bedre kommunenes krisehåndteringsevne har Beredskapsstaben nå i løpet av fire år gjennomført en øvingscyklus basert på strømutfall. Erfaringer fra øvelsene viser at samtlige kommuner har utpekt krisestab som vil kunne utøve kriseledelse i forhold til krise- og informasjonsplaner. Samtlige kommuner, med unntak av to, har utarbeidet ROS-analyser. Utfordringen ligger i å motivere til kontinuerlig rullering av ROS-analyser, jevnlig oppdatering og forbedring av krise- og infoplaner, og øving i forhold til ROS-analyser og planverk.

Fylkesmannen har i samarbeid med DSB gjennomført en øvelse for fylkesberedskapsrådet. Hensikten var å bevisstgjøre rådet på rollen som fylkesmannens rådgivende organ ved samordning. For å kartlegge mulige scenarier for overtakelse av samordning, er det utarbeidet en ROS-analyse på fylkesnivå. Analysen tar for seg 15 mulige hendelser som kan utløse samordningsansvar, hvorav fire er vurdert som særskilt utfordrende i Oslo og Akershus.

Beredskapsplan/smittevernplan

Oslo kommune og alle bydelene samt alle kommunene i Akershus har smittevernplan. 9 kommuner i Akershus mangler plan for helse- og sosialberedskap i henhold til Lov om helsemessig og sosial beredskap.

Smittevernberedskapen ved Oslo Lufthavn Gardermoen - øvelse

Ullensaker kommune, som har ansvaret for smittevernberedskapen ved Oslo Lufthavn Gardermoen (OSL), har utarbeidet en egen plan for å håndtere hendelser på flyplassen i samarbeid med OSL. Kommunen ba fylkesmannen om å gjennomføre en øvelse for å prøve ut planen. Øvelsen ble gjennomført i samarbeid med Sosial- og helsedirektoratet, Direktoratet for sivilt beredskap og OSL 29. april. Øvelsen var en fullskalaøvelse der scenario var mistanke om alvorlig smittsom sykdom (SARS) om bord i et fly.

2.7 Prioriterte oppgaver på miljøområdet

Oslo og Akershus har av størrelsesorden 12 000 tilsynsobjekter når det gjelder potensielle kilder for helse og miljøfarlig avfall. Organiserte kampanjer på tilsyn, rask reaksjon og forenklet rapportering har styrket effektiviteten. Det har i 2003 imidlertid ikke vært mulig å etterkomme forventet opptrapping av tilsyn.

Arbeidet med forurenset grunn og forurensede sedimenter har fulgt den prioritering SFT har lagt opp til. Utfordringene med forurensede sedimenter i Oslofjorden er meget komplekse. Kildene til forurensningen er diffuse, potensielle kilder til forurensningen er for en stor del borte, en god del av forurensningen har antakelig blitt tilført via det kommunale avløpsnett. Opprydding vil kreve betydelig innsats av statlige midler.

Mye ressurser er brukt til planlegging og oppføring av elektriske gjerder for beskyttelse av sau på hjemmebeite øst i Akershus. Fylkesmannen brukte også i 2003 mye tid på, "Dødsvarslerprosjektet" og "Radiobjelleprosjektet" for å redusere tap av sau på utmarksbeite.

Første runde med kartlegging av biologisk mangfold er nær fullført. Tilskudd til kartlegging og veiledning for de siste kommunene gjennomføres i løpet av 2004. Dette er et viktig første skritt for å gi kommunene mulighet for å ta ansvar for forvaltning av naturressursene. Omfanget av tilskudd og kommunenes egen ressursinnsats har gjort at maskevidden på kartleggingen er blitt grov. Særlig de biologisk rike områdene vil trenge en langt mer detaljert kartlegging som grunnlag for arealdisponeringen.

Avslutningsvis finner fylkesmannen også i årsrapporten for 2003 grunn til å minne om sin tilbakemelding på foreløpig tildelingsbrev for 2004, oversendt departementet 17.11.2003: "For 2004 vil kuttet bli atskillig større; noe som fordrer flere dramatiske tiltak. Driftsbudsjettene for nye og gamle avdelinger vil bli kritisk gjennomgått og sammenlignet, før vi foretar de tilpasninger som en slik gjennomgang måtte foranledige. Dernest vil vi, også for 2004, måtte finne en nøkkel for fordeling av generelle kutt på avdelingene, samtidig som vi vil vurdere mulighetene for overhead-beregning av alle øremerkede midler som måtte komme i tillegg til ordinært budsjett.

De kutt som er direkte øremerket i midlertidig tildelingsbrev for 2004, vil komme på toppen av de generelle økonomiske tilpasningene nevnt foran, og bli lagt inn uavkortet på de områdene som er spesielt nevnt i den grad dette er praktisk gjennomførbart.

FYLKESMANNEN I OSLO OG AKERSHUS

Vi vil i prosessen videre legge opp til et nært samarbeid med de ansattes organisasjoner, og særlig drøfte bruk av stillingsstopp og omplassering av ansatte internt som virkemidler, i tillegg til den effekten vi kan få ved fortsatt å begrense eller stanse inntaket av vikarer ved tidsbegrenset ledighet.

Oppsigelse av fast ansatte er fortsatt et tiltak som vi i det lengste vil vegre oss for å ta i bruk. Vi ser imidlertid ikke bort fra at også dette er et virkemiddel som kan tvinge seg fram i løpet av neste år. Oppsigelsene vil i så fall måtte skje på de områder hvor AAD i tildelingsbrevet har øremerket kutt for 2004,- departementet vil bli orientert når dette ikke lengre kan unngås.”

På bakgrunn av endelig tildelingsbrev for 2004 har fylkesmannen besluttet følgende kutt i avdelingenes lønns- og driftsbudsjett (utdanningsavdelingens budsjett er holdt utenfor):

Administrasjonsavdelingen	- 1.314.000,-
Beredskapsstaben	- 230.000,-
Helseavdelingen	- 2.689.000,-
Juridisk avdeling	- 1.607.000,-
Landbruksavdelingen	- 924.000,-
Miljøvern avdelingen	- 1.113.000,-
Samordningsstaben	- 154.000,-
Sosial- og familieavdelingen	- 1.914.000,-

Som det fremgår av oversikten, vil alle avdelinger og de fleste fagområder bli berørt av kuttene, noe som vil føre til at aktivitetsnivået vil forventes å bli redusert også på de høyst prioriterte områdene som lovpålagte rettssikkerhetsoppgaver.

Med vennlig hilsen

Hans J. Røsjorde

Rannveig Bjerkmo
ass.fylkesmann

Vedlegg: Oversikt med utdypende beskrivelse av de enkelte resultatområdene som ikke medfører egen rapporteringskrav til departement eller direktorat

Kopi: Barne- og familiedepartementet
Helsedepartementet
Justis- og politidepartementet
Kommunal- og regionaldepartementet
Landbruksdepartementet
Sosialdepartementet
Utdannings- og forskningsdepartementet
Helsetilsynet
Sosial- og helsedirektoratet